

сильних морозів. Ще в зимку носили “лямці” – валянки, які виробляли на суконних валяльнях.

Як описувала З. О. Васіна, *шийними прикрасами* дівчат і молодих жінок були різнокольорові намиста. Особливо цінувалося намисто з бурштину, яке переходило від бабусі до онуки. Дівчата підвішували до намиста дукачі. Коралове намисто перенизувалося срібними бусинами. Менш заможні носили намисто з малинового, жовтого та голубого скла. До намиста підвішували хрестики та ладанки, які купували в Києві. Жіноча шийна прикраса у вигляді двох ікон (Благовіщення і Воскресіння) у спільній срібній оправі, прикріпленої двома ланцюжками до срібного або позалощеного банта, прикрашеного червоною скляною вставкою, називалось “личманом”. Він підвішувався на шовкову малинову стрічку. Також на шії носили “плетінки” – прикрасу у вигляді смужки з різнокольорового бісеру [1,46].

На пальцях жінки носили перстні, у вухах - сережки. Сережки були срібні, дуті, переважно місяцеподібної форми. Часом робили підвіски з жовтого скла, яке імітувало бурштин.

Отож, у всі часи українська жінка була уособленням краси та витонченості. Їх красою надихались письменники та художники, а особливо жінки вражали розмаїттям та неповторністю свого одягу та прикрас. Серед традиційного жіночого одягу України найнезвичайніших та найгарніших рис, на думку автора, набув одяг Чернігівщини. Жіноче вбрання поділялося на повсякденне та святкове, також одяг змінювався залежно від статків господині. Але попри це все традиційне жіноче вбрання Чернігівщини залишалось особистим та індивідуальним, оскільки кожна жінка створювала сама свій образ.

Список використаних джерел

1. Васіна З.О. Український літопис вбрання: в 2-х т. / З. О. Васіна. – Т.2. – Київ: Мистецтво, 2006. – 158 с.
2. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців: в 2-х т. / О. Ю. Косміна. – Т.2: Полісся. Карпати. – Київ: Балтія-Друк, 2009. – 443 с.
3. Марко Вовчок Максим Гримач [Електронний ресурс] / Марко Вовчок. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=1966> – Дата перегляду: 17.03.2021. – Назва з екрана

Гнип Є. В., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група МКІ-201
Науковий керівник – Колеватов О. О., к.і.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ТЯЖКА ДОЛЯ ЄВРЕЇВ: ПОДІЇ В БАБИНОМУ ЯРІ 1941-1943 РР.

Для євреїв які проживали на території України в ХХ столітті нестабільність Російської імперії у політиці та соціумі обернулася погромами, які уряд сприймав як один із способів боротьби з революцією. Під час першої світової війни починають відчуватися перші утиски євреїв. Їх звинувачують в поразках російської армії та у шпигунстві для ворожої Німеччини. Забороняється друкувати статті про героїчні досягнення євреїв на фронтах. На території Австро-Угорщини ситуація була подібна: євреїв звинувачували в зрадництві, боягузтві та отриманні вигоди від війни[1].

Найбільш жахливими для єврейського народу вважаються утиски у 1940-х роках, які були здійснені зі сторони очільника національно-соціалістичної партії Німеччини Адольфа

Гітлера. Він ділив народ на «вищі» та «нижчі» раси. Домінування серед інших рас нацисти віддали німецькій расі, що могла впливати на підлеглі народи (слов'янів та азіатів) [2].

Найстрашнішим періодом в житті українських євреїв є події в Бабиному Ярі 1941р.

Вперше назва «Бабин Яр» згадується в 1401 році. Власниця трактиру розташованого на цьому місці, віддала дану ділянку землі домініканському монастирю. А в XV-XVIII ст. територію сучасного Бабиного Яру символічно називали «Шалена Баба» та «Бісова Баба».

У роки Другої світової війни Бабин Яр став братською могилою. Тут з 1941 по 1943 рік нацистськими окупантами було розстріляно від 70 000 до 200 000 людей, з них близько 34 тисячі євреїв.

19 вересня 1941 року Київ було окуповано військами шостої німецької армії. Відразу після цього відбувався відчутній тиск на євреїв: окупанти часто займали їх на вулицях, декого відразу вбивали. Нікому з киян не було ще відомо, що вже як два місяця рейхсмаршал Геринг видав директорію про розроблення заходів щодо «Остаточного вирішення єврейського питання в Європі» [2].

Жах Бабиного Яру почався з цинічної виверти. 26 вересня 1941 нацисти розмістили на вулицях Києва указ, що наказує всім місцевим євреям, зібратися на місці зустрічі з документами, речами і теплим одягом. «*После санобработки все евреи и их дети, как элитная нация, будут отправлены в безопасные места...*» [3; с. 15]. Кожному, хто не підкорився б наказу, загрожував розстріл.

Після того, як присутні євреї були сформовані в колони, вони рушили до урочища, а на КПП їм було наказано залишити важкий багаж, коней і вози.

Українська театральна акторка єврейського походження Діна Пронічева – одна з небагатьох, кому вдалося врятуватися від розстрілу у Бабинім Ярі наприкінці вересня 1941-го року. У своєму виступі на судовому процесі по справі «про злочиння німецько-фашистських загарбників на території Української РСР» жінка згадує: «Мама вирвалася вперед, щоб подивитися, що там відбувається, куди ж людей зганяють. Вона зрозуміла, що євреїв усіх разом зібрали не заради евакуації. У них відбирали дорогоцінності, теплі речі та документи й сортували їх. Потім гнали далі, били, змушували роздягатися і розстрілювали. Нас не роздягали, уже було темно. Нас повели й вишикували на дуже маленькому виступі, на якому ледь можна було втриматися. Почали всіх розстрілювати. Я заплющила очі, стисла кулаки, напружила всі мускули та кинулася вниз до пострілу. Мені здавалося, що я летіла цілу вічність. Впала на трупи. Через певний час, коли стрілянина закінчилася, почула, що німці спускаються вниз, у яр, і дострілюють усіх, хто стогне. Я лежала тихо, не ворушилася. Боялася себе видати. Я відчувала, що тут мені кінець. Я була дуже обережною. Мені вдалося доповзти до однієї зі стін яру і з великими зусиллями вибратися нагору» [4].

Нажаль знищення єврейського народу було тільки початком інших масових вбивств. Протягом двох років в Бабиному Ярі продовжувалися вбивства людей вже різного етнічного походження і віку.

Відступаючи з Києва, у серпні-вересні 1943 року, німці спробували приховати свої сліди і частково знищили концтабір, розкопали і спалили за допомогою євреїв-в'язнів десятки тисяч тіл. Неспалені рештки дробили й розсипали. Людей, яким довелося це робити, вбили в Бабиному яру останніми.

Голокост – страшне минуле не тільки України, але й інших країн. Бабин Яр став його жахливим символом на території Східної Європи й прикладом того, до чого призводять людиноненависницькі теорії. Дії, що були вчинені в той страшний час не тільки знищили тисячі ні в чому невинних людей, а й спустошили більшість єврейських громад по всій Європі. І ця подія залишається незагоєною травмою десятиліття.

Список використаних джерел

1. Круглов А.И. Катастрофа украинского еврейства 1941-1944 гг.: Энциклопедический справочник. Х.: Каравелла, 2001. 376 с.
 2. Німецько-фашистський окупаційний режим на Україні: Збірник документів і матеріалів / Упор. А.А. Батюк, І.Л. Бутич, П.М. Кострита та ін. К.: Держполітвидав, 1963. 488 с.
 3. Кузнецов А. Бабий Яр. М.: Астрель: CORPUS, 2010. 704 с.
 4. Бабин яр. Контекст.R13 / Діна Пронічева. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=2N_ZERMx78E
-

Губко О. В., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група ФАМ-201

Науковий керівник – **Колєватов О. О.**, к.і.н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

«РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ»

«Розстріляне відродження» – це літературномистецьке покоління 20-х – початку 30-х рр., яке дало високохудожні твори у галузі літератури, живопису, музики та яке було знищене під час великого терору. Сама назва «розстріляне відродження» виникло через два десятиліття після трагічних подій. Цей термін вперше було використано діаспорним літературознавцем Юрієм Лавріненко, вживши його як назву збірника найкращих текстів поезії та прози 1920 – 30-х рр.

Після початку політики «українізації» у 1920-х рр. у українських митців з'являється можливість вільно творити, чого вони не могли робити раніше, так як майже все перебувало під заборонаю. Це позитивно вплинуло на появу великої кількості обдарованих митців: Лесь Курбас, Григорій Косинка, Євген Плужник, Микола Зеров, Михайло Драй-Хмара, Микола Хвильовий та інші. Однак, нажаль, майже всі вони були знищені або зламани радянською владою.

Урочище Сандармох стало одним із сумних символів Великого терору. Найбільшу групу в'язнів – 1111 осіб (з них 290 українців) – розстріляли з 27 жовтня по 4 листопада 1937 року. Найбільше розстрілів випало на перші дні листопада. 3 листопада було розстріляно 134 особи, всі, як зазначалося у «розстрільних списках» – «українські буржуазні націоналісти. Знищенням української інтелігенції займався Михайло Матвеев, який згодом теж був репресований. Сандармох – лісове урочище в Медвеж'єгорському районі Республіки Карелія (площа близько 10 гектарів) стало братньою могилою для майже 7 тис. розстріляних у 30-х роках органами НКВС людей 60 національностей [1].

Головними літературними об'єднаннями в той час були «Ланка» (пізніше «МАРС»), «Плуг», неокласики «Молодняк», «Спілка письменників західної України». Найвпливовішим був «Гарт» (союз українських пролетарських письменників), який пізніше був перейменований на «ВАПЛІТЕ» («Вільну Академію Пролетарської Літератури»), лідером якої став Микола Хвильовий. Приймаючи офіційні вимоги Комуністичної партії, ВАПЛІТЕ в питаннях літературної політики зайняла незалежну позицію, підтримавши М. Хвильового. Це завершилися ліквідацією ВАПЛІТЕ, а її члени стали одними з перших жертв репресій сталінського режиму [2].

На сьогоднішній день ми маємо доступ до раніше секретних документів того часу з яких бачимо раніше невідомі біографії і слідчі справи українських митців. Один із них –